

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione .... Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

Appendix De Vna Et Vtraqve Specie Evcharistica. Lectori.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

DE VNA ET VTRA- QUE SPECIE EVCHARISTICA.

LECTORI.

Um per celebres viri doctissimi M. Petri Bessii S. Th. D. profundissimi Conceptus Theologiae passim in Germania, Polonia, alibiue in ore praecorum verbi diuini versentur; quibus in locis De Communione sub vna & vtraque specie docendi non parua occurrit necessitas, opera pretium visum fuit subiungere hanc Appendiculam, compendiose materiam istam pertractantem, à viro Religioso ex Ill^m Card. Bellarmini & R. P. Martini Becani è societate Iesu Opusculis pro maiori tuo commodo concinnatam. Fruere, & Vale.

PRIMORDIUM INFELICIS Controuersiae.

Sub annum Domini M. CCCC. XII. *Aenea Syluio* i. *ste in historia Bohemorum*, extitit Pragæ Petrus quidam Dresdensis: qui ex illo Ioan. 6. *Nisi manducaueritis Carnem filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* miratus, contra præceptum hoc vsus obtinere Ecclesiæ, populum sub vna duntaxat specie communicantis. Itaq; Iacobellum, Pragæ Concionatorem inducit, vt idem cum ipso sentiret, ac pro concione populum informaret. Fit: populoq; perplacuit. Et ex hoc ouo prodijt in Boemiam innouata hæresis Hussitica.

Successit Lutherus, inque peius indies profecit. 1. Negabat, se consuluisse vnquam perulgari vtramq; nisi ex Concilij decreto. 2. In *Affert. artic. 2.* ait: *Consultum mihi videtur nunc, vt non modo Concilium: sed per quamq; dice-*

sum secutus in Euangelio, rursus vtramq; speciem laicis daret. In formula Missæ: Si quod Conciliū statueret, & permitteret vtramq; speciem: nos nequaquam extra: ne vti vellemus: sed in despectum Concilij, eiusq; statuti, aut vna, aut neutra, & minime vtraque vti vellemus: Maledicti vniuersos, qui ex potestate, aut statuto Concilij vtraque vterentur.

Quo ad Communicantes similiter impietas in *pij* ascendit semper Nam 1. docuit necesse non esse laicis vtramque porrigi. 2. In *Cap. Bab. c. 1.* Cogi posse Sacerdotes ad vtramque laicis præbendam poscentibus vtramque. His tamē liberum esse, vnam, vtramque, vel neutram sumere. 3. In *Affert. art. 3.* ait: Qui vtramque nequiverint impetrare, si omitterant desiderare, impios hoc ipso Christum abnegare. 4. Demum vnam speciem penitus condemnat.

ARGV-

1. Totum esse Christum sub &na specie separatum.
2. De Eucharistia institutione & precepto.
3. De usu vnus speciei in Emaus.
4. De usu eiusdem Apostolico.
5. De usu & praxi Ecclesie.
6. De fructu Eucharistico quid Lutherani, & Calviniani.
7. Obiectiones hæreticae de precepto Institutionis.
8. De digna ad Eucharistiam accessione: an & qua necessaria.

P A R S I.

Totum esse Christum sub vtraque specie separatum.

Totus sub vtraque Christus adest specie in Eucharistia. Neque id tam vi verbi significatiui istius: *Hoc est corpus meum*: quam effectiui eiusdem: vt ad quod effectiuū Corporis sequitur Concomitantia sanguinis & animæ: (ob naturalem eorum vnionem) & Diuinitatis: ob vnionem hypostaticam. Vis etiā verbi significatiua, est item optime representatiua mortis Dominicæ. Quippe sicut in hoc corpus ab sanguine & anima separatum fuit, ita verborum quoq; significatus idem intellectui repræsentat.

Fundamentum asserti primum est. 1. Ioan. 4. *Omnia spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est: & hic est Antichristus*. Atqui solaunt Iesum, quod Concomitantiam partium negant: vt irrisores eius Calvinistæ, qui & totius abnegant præsentiam: Vtque Lutherani, id est, *amentarij*: qui tamē præsentiam admittunt: sed diuisam, vt sit corpus exanime, exanguē: Calix solum sanguis, cæterum sit excorpor, & inanimis. 2. *Vbiq; artarij* concedunt Concomitantiam: & tamen postulant vtramque speciem, veluti præceptam. 3. *Molles*: Vt Phil. Melanch. in Aug. Conf. Apolog. art. 10. dissimu-

lant hanc quæstionem: postulant vtramque speciem. Ergo *hi sunt Antichristi*.

Concomitantiam vero in simili percipe, vt in pomo inest color, odor, sapor, quantitas, substantia: Sic cum corpore Christi est sanguis, anima, diuinitas. Nectamen oculi pomum cernunt totum: sed colorem solum. Quia vero color cum cæteris realiter coniunctus est: totum videri pomum censetur: idq; per naturalem concomitantiam. Ita & in corpore Dominico.

Alterum Fund. Ioan. 6. *Qui manducat me, viuet propter me*. At manducatur in specie panis: ergo in hac totus adest. *Nā, Ego, ait, sum panis viuus, qui de caelo descendit. Et, Hic est panis, qui de caelo descendit*.

Tertium Fund. Matth. 26. *Hoc est corpus meum* Et viuum: quia Rom 6. *Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur*. Et indiuisum. Quia Ioan. 1. *Verbum caro factum est*, id est, humanitati est hypostaticæ vnita diuinitas inseparabiliter: Sic vt, vbi est corpus Christi, sit ibidē & subsistentia eius: at aliam nō habet, nisi diuinam: hæc autem est idem re cum diuina Essentia: Atqui diuina essentia & subsistentia separari nō possunt: ergo nec a corpore Christi. Neq; Corpus potest amplius separari ab anima & sanguine: quia hæc mors esset ipsa. Ergo vbi Corpus Christi: ibi totus est Christus.

Quartum Fund. Huc vnaanimis SS. Patrum omnium incumbit consensus, sensusq; Ecclesie omnium retro sæcularium.

Accedunt miracula hostiarum sæpius sanguine manantium.

Et hæreticorum argumenta sunt ventosa, vana, meraq; crepitacula. *Bell. l. 1. c. 21.*

Eucharistia bifariam attendi potest. 1. Vt Sacrificium. 2. Vt Sacramentum. 3. Sicut Sacrificium: iam in vna specie nō habetur perfecte Sacrificij ratio: sed vtraque necessaria est. 1. Quia id est imitatio Sacrificij in Cruce peracti: proinde debet Corpus mortuū, & sanguinē effusum repræsentare. 2. Debet esse in Sacrificio re ipsa. quod fuit in typo Melchisedechano, panis sc. & vinum, *Gen. 14*. Cum Christus sit Sacerdos secundum ord. Melch. *Psal. 109. 3*. Sacrificiū ordinatur ad remissionē pec-

carorum: sed sine hac non fit remissio, Heb. 9.
 4. Ideo Ecclesia nunquam est passa sacrificari sub vna. Duarum itaq; specierum necessitas pertinet ad sacrificium, non ad Sacramentum.
 2. Si Eucharistia consideretur vt Sacramentum: tam sub vna totus, quam sub vtraque Christus adest specie: vt concomitantia dicitur. 1. Quia in vna specie est perfecta & tota ratio Sacramenti, significans refectionem internam animæ, & vniõnem fidelium inter se, & cum Christo. 2. Quæ libet species propriam habet & formam, & materiam. Nec vna species dependet ab alia, vt sit Sacramentum. 3. Figura Ver. T. Estam, quæ Eucharistiam spectabant vt Sacramentum, in sola specie manducabili consistebant: vt lignum vitæ in paradiso, panis propositionis, Agnus, manna. Cuius dum Iesus Ioan. 6. meminit, de potu silet. At qui figuratum respondere figuræ debet: Io. 19. vt impletur Scriptura satis in præsens ista ad propositum, quæ desiderabuntur reliqua, Patres dabunt secuturi. Vnum pro simbolo addo simile: sed rem quod declarat apte.

Sit tibi legatum, quod idem duplici codicillo scripserit testator. Datur alter tibi codicillorum solus: quid desideras amplius? Rem tenes, Testamentum habes, altero quo indiges: Accipias tamen: at nihilo plus hæreditatis capies. Negetur alter: de re nec hilum perdes.

4. Sicut Exod. 16. nec qui plus (mannæ) collegat, hæc uti amplius: nec qui minus parauerat, reperit in nu: sed singuli iuxta id, quod edere poterant, congregauerunt. Quo beatores Catholici, infeliciores aduersarij. Nam quo illi cumque modo communicent, totum percipiunt: hi Lutherani diuisum seu mortuum: hoc est, nullum: vmbra captant Calviniani.

— Vtrique polo debentur eisdem.

P A R S II.

De Eucharistia institutione, & præcepto.

Consensu. **F**ontes errorum ac querelarum partis aduersæ, quas circa vsum Eucharistiæ sub v-

na, seu vtraq; specie mouet, duos competio. Alter est opinantium, quod idem sit Sacramenti institutio & præceptum. Alter, quod specierum alterius ab altera diuisione facta, ipsius Christi fiat diuisio dimidiati.

Quod ad primum attinet, est in ipso limine impingere, sic ratiocinari: Quidquid Dominus instituit, & quo modo: id ipsum quoque præcepit. Sed Eucharistiam instituit sub vtraque: Ergo & præcepit. Propositio bimembris est, de re & modo rei, & vtrinq; falsa. Vera assumptio, conclusio falsa.

1. Quod ad rem. Non id omne præceptum est, quod institutum à Domino. Aliud enim est institutio per se sola: aliud præceptum. Illa rei duntaxat, quæ non fuit, initium inducit, formamq; constituit: hoc eiusdem necessitatem imponit. Sunt autem complura, quæ instituit Dominus, vt iusta, & cuique salutaria: quæ tamen non præcepit, vt omnibus necessaria. Cuius sunt generis consilia Evangelica, Matrimonium, Ordo Ecclesiasticus, officium prædicandi, baptizandi, agros inuigendi, &c. Ad hæc talia, etiam instituta pro cunctis, non cunctis tamen ex præcepto ad ea tenentur. Quia non, quæ omnibus salutaria creditur, sunt rem omnibus necessaria facta, vel obseruata.

2. Quod ad modum rei, dices: Non teneantur qui libet ad qualibet instituta Christi, at tamen qui quocumq; apprehenderit sponte vsurpantium: is idem ad institutionis modum vsurpare tenetur. Ergo, qui communicant, tenentur ad formam institutionis obire Synaxin.

1. Quid inquam. Si antecedens vniuersæ verum, jam cuique vxorem ducere instituenti, necesse foret è sua sibi costa sponsam formare. Nam cum ad modum Deus in Matrimonij institutione fecisse proditur.

2. Et vero vel in ipsa Eucharistiæ institutione an non vsurpabantur & ista: Quod in domo priuata, non in templo: quod, vespere: quod lotis ante pedibus Discipulorum: quod non ieiunis, sed bene prius, religioseque partibus omnibus administrata fuerit Eucharistia, atque præcepta esse affirmari? Atqui sunt in institutione: neque tamen in præcepto.

II. Qua-

Non quod à Deo institutum, est præceptum idem

Nec cuiusq; instituti diuini modus est semper necessarius.

In quoq; in-
stituta sunt
substantia-
ria, & acci-
densalia: id
necessarium
non hoc.

Vin. Ba-
ptismali.

In Eucharis-
tia simili-
ter.

In hoc species
vtraq; non
est in praece-
pto.

Heretici cer-
tione secum,
& sub iudice
ritia eius sanguinem,
non habebitis vitam in vo-
lucst ad huc.

II. Quare nemo non videt, ea inter sese discernenda esse, idque bifariam: quæ in Sacramenti institutione vsu venisse accepimus. Vt alia statuat pertinere ad substantiam seu essentiam rei instituta: ad circumstantiam, seu accidens alia. Vnde sic ratio cinandum est: Quæcunque ad cuiusq; Dominicæ Institutionis substantiam pertinent: eadem vsurpanti institutum ipsum sunt obseruata necessaria: non quæ quamlibet attinent circumstantiam. 2. Sicut baptizatur vatur necesse est materia aquæ naturalis, & verborum forma: in his substantia baptismi consistit. Quod ad circumstantiam, & materiam quidem, necesse non est, vt aqua sit Jordanis, eo quod in hoc sit baptizatus Dominus: nec interest pluuialis, fluuiialis, fontana sit an stagnans: vna, an trina immersio; forma autem idioma latinum sit, an aliud.

Ergo simile in Eucharistia instituto, quæ substantiæ sunt: non quæ circumstantiæ: necessaria sunt obseruata. Iam vero in Eucharistia ipse Christus totus, vere, realiter ac substantialiter præsens sub symbolo, est ipsa substantia: At vnum sit, aut geminatum symbolum: id circumstantiam est vtrumque: modo ad alterum. Ac proinde ea neque necessaria est absolute ad substantialem integritatem Sacramenti. Ratio est duplex. Prior. Quia vtraque non est præcepta à Domino, licet instituta. Posterior, Quia vnam licite vsurpari euidenter conuincimus.

Non est præcepta 1. Quia ipsa institutio non est præceptum: vt liquet. 2. Nec in institutione sunt addita verba, quæ vtramque præcipiant. 3. Nec alibi vsquam præceptum reperire queunt aduersarij. Ergo.

Aduersarij autem sunt Hussitæ: Lutherani: Calvinistæ.

Hussitæ quærunt præceptum, Ioan. 6. *Ni-
tione secum, si manducaueritis carnem filij hominis, & bibe-
& sub iudice ritia eius sanguinem, non habebitis vitam in vo-
lucst ad huc.* At pernegant Lutherani toto eo capite vel apicem loqui de Eucharistia. Ergo quærunt præceptum in eo Luc. 22. *Hoc facite.* At repugnat ijs. Calvinus cum Gallicanis Calvinistis, pertendens: solis id Laicis dictum. Ergo is quærunt mandatum in istis, Matt. 26.

Bibite ex eo omnes. At hoc ad solos pertinuisse Apostolos, declarat Marcus dicens: *Et biberunt ex eo omnes.* Hæc pluribus infra Parte IX. Quare seipsi mutuo destruant: & nos confirmant.

Nam, si Ioan. 6. agitur de Eucharistia (vt Orthodoxi vere docent Orthodoxi, & assentiuntur Calvinistæ Gallicani, cum Hussitis: Ergo ex dictis Christi licet vna species: prodestque tantum, quantum vtraque: Nam si quis manducauerit ex hoc pane, vivet in aeternum. Si non agitur: ergo temerarij sunt omnes Hussitæ quidem, altruendo hoc dogma inde, vbi nulla de eo mentio: Lutherani item & Calviniani: idem dogma tamen amplexando.

Orthodoxi
veritatem
docent: 1. ex
dictis Do-
minis.

PARS III.

De vsu vnius speciei in Emaus.

1. Ictis ergo Christi, Ioan. 6. de vna specie consonum est factum eiuudem, Luc. 24. Nam discipulos in Emaus communicaui sub vna. Vt Philip. Melancton in Confess. Aug. pluresque alij confitentur. Et constat i. consensu SS. Patrum Aug. l. 3. de consensu Euangel. 25. & Jer. 14. 6. de Temp. Et Epist. 59. qu. 8. Auctor operis imperf. hom. 17. Id docetur in Matth. 1 heoph in c. 24. Luc. 24. Hier. in e. 1. Patrum pitaph. Paulæ vbi sic: *In fract. one panis cognitus Dominus Cleopha. domum in Ecclesiam deducavit.*

2. Ex facto
Christi in
Emaus.

2. Constat ex textu Luc. 24. *Et factum est, quid? Magnum & nouum. Accipit panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis.* Verbis iisdem idem factum describitur Matth. 26. *Accipit panem, benedixit, fregit, & deditque discipulis suis.* Atqui hæc intelliguntur de Eucharistia: cur non & illa? Bis igitur eam instituit Dominus. Semel pridie quam pateretur, sub vtraque datam Apostolis Sacerdotibus: iterum die Resurrectionis, sub vna datam laicis discipulis in Emaus.

2. Tertius.

3. Constat ex effectu. Nam aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum. Vnde ex sumptione panis Eucharistici. Sic August. li. 3. de Conf. Euang. *Accipimus hoc impedimentum in oculis eorum à Satana factum fuisse. Sed*

3. Effectus.

ss. 3. tamen

tamen à Christo est facta permisso & seq. ad Sacramentum panis: ut unitate corporis eius participata, remoueri intelligatur impedimentum inimici, ut Christus possit agnosci. Theophyl. Oculi eorum, qui bene idem panem assumunt, aperientur, ut agnoscant illum. Magnam enim & indicibilem vim habet caro Domini.

2. Patrum defenditur consensus.

II. Dicent. Factum in Emaus quidam S. Patres negant fuisse Eucharisticum. Esto, inquam, negent. 1. Non tamen iidem idcirco negant Communionem sub vna. 2. Nec id interpretantes de vna istos arguunt hi de hoc, quod senserint Communionem sub vna licere. 3. Vere inde liquet, dictos S. Patres credidisse, Communionem sub vna iure diuino prohibitam non esse, siue Christus dederit eam in Emaus sub vna, siue non. Proben igitur hæretici, Patres istos errasse. Interim omnis illis ætas, & Ecclesia consentit, confesitque.

1. Textus.

Dicunt porro: Marc. 6. Similia referuntur in multiplicatione quinque panum. Nam accepit, intuens in cælum, benedixit & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos: Ad hæc non intelligenda sunt de actione Eucharistica: ergo nec illa in Emaus. Sequela negatur: Quia i. nullus vnquam SS. Patrum id factum, Mar. 6. interpretatus est, ut Eucharisticum: sed vt merum miraculum. At in cæna edixit: Hoc est corpus meum.

3. Effectus.

In Emaus, effectus ipse, & Patres declarât esse Sacramentum, non miraculum. Quod autem hæretici comminiscuntur, vsum Dominum singulari modo frangendi panem, ac si cultro sectus esset, fabulæ sunt & logi. Alij confitentur fuisse Sacramentum: sed synecdochicis, sub vna specie intelligi & alteram. Sed quo probant? dicunt: & hoc tantum.

4. Sacrificatio sub vna tantum.

Obijciunt: Si in Emaus dedit vnam Dominus, ergo & vnam solam consecrauit: sed hoc apud Romanos est factu nefas. Respondet. Ex natura rei potest vna consecrari sine altera. Idque in Emaus factum. At ex Iure Ecclesiastico non licet.

PARS IV.

De vsu vnius speciei Apostolico.

Apostoli quoque dictum, factumq; Dominum sunt imitati. 1. Actor. 2. Eran perseverantes in doctrina Apostolorum, & Communionis fractionis panis, & orati. Hic agi de Hoc liquet Eucharistia fatentur hæretici. Luth. serm. de 1. Testimo. Euch. Kemn. p. 2. Exam. Calu. 4. Inst. ca. 17. §. no. 35. & alij: Liqueat

1. Quia fractio panis coniungitur cum doctrina & oratione, tanquam res sacra cum rebus sacris. 2. Syriace legitur: Et communiabant in precibus, & fractione Eucharistia. Vt fatetur Beza, & Plessæus. 3. Sermo est ibidem de primum cõuersis ex Petri concione Neophytis. Vnde mos: istis statim à Baptismo dari. 5. Synaxim. 4. Parua laus primitiuo Christianorũ zelo fuisse perseverate in cibo corporali.

2. Actor. 20. Vna Sabbati eum conuenisse. 2. Item alius ad frangendum panem, &c. Ethic agi de tero. Eucharistia fatetur Caluinus, Beza Kemnitius p. 2. Exam. 2. & alij. Et liquet. 1. Quia illa prima Sabbati erat Dominica, ait Iust. Apol. 2. & Aug. epist. 86. qua fideles communicabāt. Atqui nulla ibi mentio calicis. Ergo sub vna est communicatum.

Istud: Per Synecdochen subaudire calicem: Synecdochici Figmentum est. 1. Pari enim modo affirmes Dominũ in deserto vini etiam cados aliquot multiplicasse cum pane. 2. Dein cum Lucas ter solius panis in vsu Eucharistia meminerit. incredibile fit in re tanta ipsi synecdochicis loqui libuisse.

3. Demum Iudæi, vt recens conuersi, in multis seruabant legem Mosaicam. Patet Actor. 21. Vides frater, quot millia sunt in Iudæis, qui crediderunt: & omnes annulatores sunt Legis. At ex lege abstinebant in sacrificijs à sanguine & vino.

4. Adde: quod ex ijs multi essent Nazaræi, qui ex voto nunquam bibebant vinum. Act. 18. & 21. Et tamen erant perseverantes in fractione panis: ergo solius.

5. Quod autem in Corinthiorum communicatione Paulus vtriusque speciei meminuit,

Corinthij amantes calicis cur?

minit, causa est: Quia ipsi ante ethnici confuerant vii calices dæmoniorum. Quo libentius communicarunt sub vtraque dein conuersi.

Problema.

II. Anne igitur & Apostoli consecrarent vnam tantum sacrificantes? Non id quidem: inquam, necesse fuit; Illis tamen licebat, & exemplo Domini in Emaus, & natura rei, & formula institutionis libera, quoad vnam, vel vtramque. 2. Nec solis ijs: sed Innocentius VIII. Noruegis permisit absque vino sacrificare: teste *Volat. l. 7. Geographia*. Nam in Iure Canonico fieri potest dispensatio.

Deinde quid attinet dicere sub vna celebrasse Apostolos: quando asserere licet, quod Calix semper benedicebatur cum pane: sed is non semper distribuebatur, vt panis. Vnde 1. Corinth. 10. *Calix benedictionis, cui benediscimus*. De pane autem sic: *Panis, quem frangimus*: nimirum ad distribuendum. Ideo infra: *Vnus panis, & unum corpus sumus: qui de vno pane participamus*.

P A R S V.

De vsu vnius speciei Ecclesiastico.

vnam per-
mittit & v-
triusque Eccle-
sia.

Nvquam Ecclesia seu Orientalis seu Occidentalis reprehendit Communionem sub vna: ne quidem in hæreticis Manichæis: Quin horum etiam causam abstinendi à specie vini, vt hæreticam, damnauit. Nam ait Aug. l. de hæresib. c. 46. *Vinum non bibunt dicentes se esse principium tenebrarum*. Cumque eodem libro complures eorum hæreses enumerasset, ac damnasset: vt & Leo ser. 4. de Collectis, & serm. 5. de ieiunio: ne verbo tamen inuississet, eos sub vna communicando errare. A deo communiter id, & indubitate licebat. 2. Quin Leo Papa ser. 4. de Quadragesima ait: *Ore indigno Christi corpus accipiunt (Manichæi) San. uinem autem red. mptionis nostra haurire omnino declinant*. Qua causa pro concione monuit, eos pro Manichæis habēdos, qui semper à calice abstinere. Secus de ijs censendum, qui aliquando duntaxat abstinere. Nam ex Africa profugi Romæ degebant Manichæi plures.

At vero quod orthodoxi aliquando non sumerēt Calicem; ideoq; non satis ab Manichæis latitantibus internosci possent, hinc Gelasius Papa edicto prohibet abstinētiā à calice, mandatq; communionem sub vtraque singulis vsurpandam. Vt est de consec. ca. Comperimus. distinct. 2. *Diuisio vnius, eiusdemque mysterij sine grandi sacrilegio non potest prouenire*. Nam Manichæi ideo diuidebāt sacrilege abstemij: Cum quod docerent vinum fuisse draconum; Tūc quod negarēt Christum vere mortuum, verumq; sanguinem profudisse.

*Vtramq; vtra-
cipit solam.*

Constantinopoli ex manibus S. Chrysostomi communicauit hæretica, vt lateret. Teste *Cæs. Baroz. tom. 5. ann. 400. ex Sozo. & Nic. ph.* Eucharistiam, vt moris, excepit manu; abijt, paratum alium accipit à famula, vt comedere videretur. At hic in ore lapidescebat, vt lapis impressa dentium vestigia referret. Territa supplex ad Chrysostomum aduolat, rem falsa omnem, lapidem exhibebat. Ergo communicatio sub vna vulgariter fuit vitata.

II. Communicatio domestica frequens. *Ex Communionem fuit, accepto corpore Domini, ait Tertuliano domestica. libr. de Orat. & reseruatō: vtrumque stica. saluum est, & participatio Sacrificij, & executio officij.*

2. Idem l. 2. ad uxorem: *Non sciet maritus, (infidelis) quid se reio ante omnem cibum gustes. Et si scierit panem, non illum credit esse, qui dicitur*. De eadem reseruatione domestica Eucharistiæ plures plura Patres, *Basilius, Cyprianus, Hieronymus, Augustinus, &c.* frequentata fuit igitur antiquitus communicatio sub vna.

3. Nam disertè *Atha. Apol. 2. contra Arianos*, ait nullum calicem seu mysticum poculum vsquam reperiri, nisi in Ecclesia.

4. Quare si domi licitus fuit vnius vsus, ergo magis in Ecclesia. Nam, *An alius in publico, alius in domo Christus est? Quod in Ecclesia non licet*: ait S. Hieronymus in *Apol. ad Pammachium* pro libris suis contra Iouinianum.

Kemnitius ait, in Ecclesia fideles calicem prægustasse: dein pacem sumpisse priuatim. At dicit, non docet: *Fingit. Plessæus vult,*

*Cui occre-
pant sectarij.*

vult, muliercularum & idiotarum abusus fuisse: ideoque demum ab Ecclesia abrogatos. Peruersa veritas est ipsa falsitas. Abrogatus est abusus prisca vsus boni: & hic propter illum: sicut hodie vsus vtriusque speciei propter eiusdem abusum hæreticum: non propter ipsummet per sese licitum, iustum, sanctum.

Item ex laica.

III. Peruetus fuit vsus communionis laicæ: quæ Clericis in pœnam enormis delicti decernebatur; ablata clericali. Nam ante mortem laici vna, clerici vtraque communicabantur. Felix li. 3. Epist. 1. c. 2. Et Conc. Sardic. cap. 2. Nisi malis laicam dicere eam, quæ extra chorum dispensabatur in piebem Communio. Quo in pœnam remittebantur rei Clerici. Nam in choro Clerus Synaxes agebat.

Demum ex conglobatis alijs.

IV. Multa præterea maiorum instituta, nostri propositi luculentissima testimonia. 1. Cuiusmodi sunt vsus Præsanctificationum: quæ apud Græcos per hebdomadam: apud Latinos die Veneris Sancto porrigebantur

2. Afferuatio Sacramenti tempore longissimo, quo tantillæ vini species acceperent.

3. Puberum communicatio: quibus reliquæ communicatis cæteris, diuidebantur.

4. Guttæ instillatio in ora infanrum.

5. Aegrorum sub vna panis communicatio.

6. Eucharistiæ missio in occursum, Romæ Episcopis ad urbem aduentantibus fieri consueta.

7. Quid? Cum vna in Missa plures vno benedici calices haud liceret; nec repetere actionem consecrationis: nec calices libræ vnus pondus excederent: vix capiat potest, quemadmodum vnus orbi sufficere calix quieuerit. Vt ad vnã sæpe fuerit necessario acquiescendum speciem. Neq; hoc difficulter ijs; qui credebant constanter, non modum, sed rem spectari oportere; quæ eadem sub altera, ac sub vtraque confertur.

8. Quot vero, & quanta incommoda secum importaret vtriusq; necessitas? In popu-

lo numerosiore quotusquisq; participare integre mysteria quiuisset.

9. Quot non casus, effusiones, aliamque irreuerentiam interuenire necesse fuisset.

10. Male abstemijs: Miseri Nortvvegi, Ruthenique: quibus & vinum deest; & si adit, ex cæli terraque genio mox accescit.

Quare qui rem vnã omnium maxime post Baptismum necessariam instituit; eandem per adiunctum modi præceptum restringere noluit; quo minus abiret in vsu, pro salubritate sua facillimum; pro sanctitate religiosissimum; pro necessitate communem, atque in rerum omnium mutabilitate constantem, in casuum varietate securum.

PARS VI.

De fructu Eucharistico quid Lutherani, & Calviniani?

NEC minor ex vna fructus, quam ex v-
Ntraque manat. Quia Ioan. 6. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in aeternum. Et 1. Christia-
infra: Non sicut patres vestri manducauerunt nus ex vna
manna, & mortui sunt: Qui manducat hunc specie.
panem, viuet in aeternum. Hæc Dominus.
Quæ aduersarij? Ista ex viri optimi Becani
ratiocinatione subiciam meo compendiat
a stylo.

I. Lutherani vnum ac totum fructum esse 2. Lutherani
volunt istum: Vt fides nobis exciteretur, aut nus fructus
confirmetur. 1. At quæ fides? Quæ est fidu-
cia, aiunt, qua quis certo persuasus est, pec-
cata sibi gratuito remissa per merita Christi
iuxta diuinam promissionem 2. Atque huius
causa instituta esse Sacramenta, vt sigilla pro-
missi, quorum aspectu vel vsu dicta suscite-
tur fiducia.

Atqui, inquã, huc vtraque species non est
necessaria: vnaq; præstat idem. Ergo frustra
vrgent vtramque. Nam ea fides excitarur vel
auditu verborum, vel aspectu, vel sumptione
Sacramenti. 1. Si auditu, iã sufficit, vna, quia
eadem laici verba audiunt ad vnã sumptam,
quæ ad vtramque.

2. Si

2. Si aspectu solo: ergo vtriusq; sumptio haud necessaria; sed sufficit ostensio ab Sacerdote facta. Neque vel vnam opus sumere: sat est vtramque spectasse. *Dicent: vna excitat vna fidem, vnaq; altera confirmat eandem.* At illa excitata fides per vnam aut est vera iustificans, aut non est. Si est: ergo iam vere remissa peccata sunt, nec op^o alia remissione: quare nec visione altera alterius speciei. Si non est vera fides ex visu vnus: quid ergo est: aut quid prodest?

3. Sin vero nec auditu, nec visu; sed sumptione vtriusq; fides excitanda erit, cum in hac sint quatuor: primo, actio sumendi: secundo, fides interna sumentis: tertio, species panis ac vini: quarto, corpus & sanguis sub speciebus: quid horum excitationem illam conficiet?

1. *An sumptio?* At hæc vnus vel fit cum fide prævia, ergo eam non excitat: vel excitat subsequenter, ergo & pro remissione sufficientem: sicque altera species est superuacanea. Si insufficientem, ergo mutilam ac mancā.

Itaque sumatur & altera species, excitat & ipsa fidem: Num poterit maiorem, quam altera: cur, & vnde? Si parem, erit vtraque manca; & similis ab vtraque remissio peccatorum. Nisi malint ambabus imperfectis vnam conflare perfectam. At hæc conflatio aliam ipsi incommodorum, absurdorumque nubem conflat, & puluere lentissimam & sordidam in qua prorsum nihil videant. 2. *Quid ergo fidem eis excitabit iustificantem?*

2. *An fides interna sumentis?* At sic fides seipsam excitaret, & existeret ante.

3. *An species vtraq; simul?* An res vtraq; corporis & sanguinis? At iam supra docui hanc ipsos habere rem mortuam, ideoque nullam quia diuisam. Proinde & species vtraq; est quoq; vacua. Quam igitur res mortua excitet confirmetq; fidem? Nempe mortua mortuam. Et vero quid poterit species, cum nulla sit vsquam res? Nullus igitur cœnæ est fructus Lutherana?

II. *Caluiniana quis?* Dubia ipsismet hic omnia. 1. *Dubia realis præsentia.* Nam hanc Calvinus in 1. Cor. 11. affirmat: *Concludo*, ait *reas*

Bessai tom. 3. De Sanctis.

liter, ut vulgo loquuntur, nobis in cœna dari corpus Christi. Negat idem in confessione de Sacramento. *Quia tamen, ait, Christi corpus finitum est, & cœlo, ut loco continetur: necesse est à nobis tanto locorum intervallo distare, quanto cœli abest à terra.* Item Plessæus l. 4. de Eucharistia c. 3. negat: Ait autem c. 2.

2. *Dubius est modus manducationis & bibitionis Christi.* 1. Calvinus 4. Inst. cap. 17. §. 5. ait, *Credendo manducari Christi carnem: quia fide noster efficitur, eamque manducationem esse fructum, effectumque fidei dico.* 2. Aliter Plessæus l. 4. cap. 3. *Cibus in sacra cœna, fons in sacro lauacro. Et verob que Christus eodem modo. Christus proinde in sacra cœna non aliter, quam in baptismo suscipiatur, gustatur.* Et quomodo? *Non aliter, ait alibi, quam in verbo Dei, id est, sola fide.*

3. *Dubius & fructus est manducationis.* 1. Nam Calvinus ait, *ibid. tunc sequitur, ut nobis secure spondere audeamus, vitam æternam nostram esse, cuius ipse (Christus) est haeres.* 2. *nec regnum caelorum, quo iam ingressus est, posse magis nobis occidere, quam ipsi.* 3. *Rursum peccatus nostris non posse nos damnari.* At aliter Plessæus l. 4. c. 1. *Sacramenta nostra veteribus quid præstant? Responso in promptu est. Sermonis Prophetici, & apostolici eadem virtus. Christus vtrouique sibi ipse par & similis. Idem de Sacramento vtriusq; populi dicendum. Hem! Quam Iudæo par Christianus? Quem is ex Agno paschali: eundem hic è Sacramento fructum percipit. Vah!*

Ita impij: ita diuersi in istis: at in vtraq; specie postulanda concordēs, & importuni sunt. Cur? An, quod plus sub vtraque, quam vna?

1. At sub neutra ijs Christus præsens est. Et Plessæo tantum in Eucharistia, quantum in Baptismo manducatur. At in hoc sufficit vna mersio: trina nil est necessaria: ergo & in illa species vna satis: altera nil opus est.

2. Imo, cum secundum Calvinistas, omnes fidelium proles contineantur sub fœdere promissæ vitæ æternæ, nil iis opus est baptismi vna, vel trina asperzione: ita nec vna, vel vtraque specie cœnæ. 3. Adde cum prædestinati habeant in seipsis eam fidei certitudinem (vt volunt) quid fructum fidem

T t illam

illam quærunt in Eucharistia, quem habent ante? Vt neutra sit opus speciei. Frustra igitur vtramq; postulant.

At tu, Plestæ, audi iam Augustinum in Psalm. 72. *Sacramento, inquit, non sunt eadem. Quia alia sunt Sacramenta dantia salutem: alia promittentia Saluatorem. Sacramenta noui Testamenti dant salutem Sacramenta veteris Testamenti promiserunt Saluatorem.* Ista Hæretici. Quid nos?

III. Eucharistiæ institutæ finis & fructus est animas viuentium. Deo nutrire, & corroborare per gratiam: non mortuos Deo reuiuificare. Nam ideo dicitur *Cibus, potus, esca, viaticum*: quæ viuentium sunt non mortuorum.

2. Inter corporalem & spiritualem nutritionem hoc interest: quod illa fiat cibo & potu, vt rebus diuersis: hæc re vna, quæ simul sit & cibus & potus. Itaque vt Christus totus sub vna continetur: sic & comeditur ac simul bibitur vna sumptione sub vna specie. Nam in spiritualibus ac Scripturis esurire, sitire, edere, bibere, indifferenter sumuntur. vt Matth. 5. *Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.* Ioann. 6. *Ego sum panis: ita, qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet vnquam.*

3. Iam quid est, quod Brentius in Confess. Witt. abstemijs Communionem licere aiat sub vna: Phil. Melancton lib. de vsu Sacram. Ruthenis vino carentibus vti mulla aut medone concedat, cum vtraque, & alij sacrilegos esse clamitent, qui sine specie vini communicarint? Si sub vna communicare sit lege diuina prohibitum, qui audet potestue Brentius vnam abstemijs indulgere? Nec n. homini fas, aut potestas in pure diuino iure dispensandi.

4. Porro quod Ecclesia tempore Gelasij vtramque mandarit, prohibuerit vnam in vsu vulgari ob Manichæos: Et contra, tempore Conc. Constantiensis vnam mandarit, vtrâque prohibuerit ob Hussitas: id licite fecit. 1. Quia species iure diuino sunt liberæ relictæ. 2. Quia vtraq; non est de essentia Sacramenti: sed de accidente.

3. Quæ autem non sunt de essentia Sacra-

mèti: nec iure diuino sunt ordinata: in ea potestatem habet Ecclesia. Neq; est vsus rei permanentis, ac per sese subsistentis est de essentia eiusdem: quippe re ipsa posterior, & eam consecutus. Itaq; tam sub vna est totus, q̄ in vtraq; Christus. 4. Quia idem & fructus est. 5. Quia per vnam & Abstemijs, & vino carētib; populis, & effusionum periculis est certius consultum. 6. Quia similiter olim de vna deque trina mersione Baptismi fuit ab Ecclesia dispositum. Trina fuit à Canone 49. Apostolorum mandata, ob negantes Trinitatem hæreticos. Vna longe post in Conc. Toletano 4. Can. 5. fuit, præcepta: ad designandam Vnitatem moris Christi: ob rebaptizatores hæreticos.

PARS VII.

Obiectiones hæreticæ de præcepto Institutionis.

ADuersus iam allata, quædam vrgent alia aduersarij. I. Hussita obtendunt præceptū vtriusq; in istis Ioan. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinē, non habebitis vitam in vobis.* At responderunt. Præcipit hic Dominus substantiam sumptionis: quæ consistit in manducando corpore Christi, & bibendo sanguinē: Non modum, qui est in vna, vel vtraque. Ratio est. Quia toto eo capite nulla sit mentio vini, vel calicis: at plurima panis.

Deinde *Caro & Sanguis* vocæ sunt diuersa, at re ipsa sunt in Christo indiuisa: vt qui carnem: is sumat & sanguinem, viceque versa.

Ad hæc *manducare & bibere*, in spiritualibus promiscue sumuntur, & pro eodem, vt supra. Hinc 1. Corinth. *Lac po um vobis dedi.* Et cap. 9. *Quis pascit gregem, & de lacte eius non manducat.* Item Psalm. c. 68. *Dederunt in escam meam fel.* Matth. 27. *Dederunt ei vinum bibere cum f. lle mixtum.* En *edere & bibere* de re dicuntur eadem.

2. Per vocem *panis*. Ioann. 6. Dominus intelligit vel speciem panis solam: aut seipsum. Si prius; iam Hussita Caluinizant. Si postterius: ergo sub pane intelligi-

tur corp⁹ & sanguis. Vnde *Qui manducat hunc panem*, id est, corpus & sanguinem: *viuet in æternum*.

3. Lutherani, & plerique Caluinistarum negant (quamquam falso) Ioan. 6. quicquam agi de Eucharistia. Nos vero dicimus agi de cibo. 1. Materiali manna, & panibus à Domino multiplicatis. 2. de Spirituali: Vt, *operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam æternam*. 3. Et de Sacramentali. Vt, *panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita*.

II. Lutherani obijciunt: Præceptum est, *Hoc facite in meam commemorationem*, Luc. 22. Sed distribuit ipse utrumq;: Ergo tenemur ad idem. Respondeo, Lutherani pertendunt id pertinere ad omnes: Caluiniani ad solos Ecclesie ministros: Digladianturq; inter se atrociter. Prius litem dirimant: quam incertum obiectent. 2. Lucas & Paulus aiunt id Soli: & post datam speciem panis, non post Calicem. Paulus vero post calicem cõditionate id reperit: *Hoc facite, quotiescunq; bibetis, in meam commemorationem*. Hic mandatur commemoratio mortis: non bibitio: quæ libera relinquatur. Si tamen fiat: fiet in commemorationem mortis Domini.

III. Caluinista, velut præceptum, urgent istud Matt. 26. *Bibite ex eo omnes*. Respondet Marc. 14. *Et biberunt ex eo omnes*. Luc. 22 explicat dicens: *Accipite, & dividite inter vos*. Quæris: Vbi ergo Dominus præceptum dedit, si ibi non? dico, de vtraq; specie nusquam. At de re Sacramenti, Ioan. 6. *Nisi manducaueritis* Et illud I Cor. 11. *Accepi à Domino, quod & tradidi vobis*: non est præceptum, sed traditio. Sicut & istud ibidem: *Cum conuenitis ad manducandum, inuicem exspectate. Si quis esurit: domo manducet*.

Quæ cætera Vitiligatores afferunt nugamenta sua, ipsorummet vanitate soluuntur in nihilum; Christiani pie sententis, & credentis animo indigna: indigna ingenio: inutilia vulgo: noxia popello.

Constat igitur, vsum Eucharistia sub vna specie nequaquam esse contra, sed vel maxime secundum sacram Scripturam. I. Non contra figuram. 2. Non contra Christi doctrinam Ioan. 6. 3. Non contra Institutionem

Domini. 4. Non contra vsum institutionis à Domino ipso vsurpatum. 5. Non contra doctrinam & vsum Apostolorum. 6. Non contra vsum Ecclesie, & omnium sæculorum: Sed istis omnibus constanter esse conformem. Ergo iuste licitum: tamen non præceptum. Superest vt digne & crebro sacras obite Synaxes studeamus. Quo de breuiter pro clausula.

PARS VIII.

De digna ad Eucharistiam accessione, an & quæ necessaria.

Lutherus tria asserit infanda. 1. Principem Eucharistia effectum esse remissionem peccatorum mortalium. 2. Hoc digniorem esse communicaturum, quo grauiorum peccatorum sibi conscium. 3. Non opus confessione: sed fide esse peccata sibi remissa. Cæteri primum propugnant, & tertium. De quo supra parte VI.

At istud isti contra Scripturam I. Ioan. 6. talia reperiuntur: *Non esuriat: Non morietur: Viuet in æternum: In me manet, & ego in illo*. At hæc sunt amicorum Dei viuentium: non in peccatis mortalibus mortuorum.

2. Ioan. 6. *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*. At absurdum est mortuis dare cibum & potum: cum nutriti non queant. Sanis datur, vt conferrentur: ægris, vt roborerentur. Sic Eucharistia, &c.

3. Figura id præmonstrant. Esus Agni paschalis non licitus erat nisi purificatis, & Israelitis, aut circumcisis profelytis. Num. 9. 2. Par. 30. Panes propositionis dabantur liberis ab re vxoria I. Reg. 21. Et qui aliqua pollutus immunditia edebat de carne Sacrificiorum, peribat anima eius de populo *Leuit. 22*.

4. In N. T. Dominus ante lauit pedes discipulorum, quam daret Sacramentum *Matth. 22*. Prodigus, (in exemplum:) *Luc. 15*. pri⁹ reconciliatur patri: ornatur: tum ad esum vituli saginati admittitur. Vnde *Ambr. l. 7. c. 66*. in 15. *Luc. 5*. *Vnus Panis, & vnum Corpus sumus: qui de vno pane participamus* I. Corint. 10. ergo communicaturi esse debent vniti cum Deo, & Christo capite, vt viua membra. Et cū Ec-

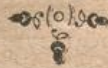
clesia & inter se. Teste Aug. Tract. 26 in Ioan. Ratio, quia Communicatio est significatio & professio trinitatis istius Unionis: At qui in peccato sunt, ab unionum earum una absumunt. Ergo indigni.

6. Ideo Probet seipsum homo, & sic de Panem illo edat. Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Adversarij hanc probationem referunt ad solam fidem specialem de sibi iam remissis peccatis. At fingunt. Nam Apostolus ibidem arguit convenientes ad manducandum diuites, post sumptam Eucharistiam, splendide epulari, (quæ intemperantia est,) pauperesque deserere exclusos: (quæ immiseri cordia & superbia est,) scandalizare Ecclesiam: & profanas epulas miscere sacratissimis: (quæ profanatio est.) Ideo ait: *Alius ebrius est: alius esurit.* Et: *Nunquid domos habetis ad manducandum, & bibendum? Aut Ecclesiam Dei contemnitis: & confunditis eos, qui non habent?* Demum: *Itaque fratres, cum convenitis; invicem exprobrate. Si quis esurit: domi manducet: ut non in iudicium incidat.* Quare super talibus probet seipsum homo, &c. id est, conscientiam peccatorum suorum inspiciat: & quæ expianda, expiet: ne manducet indigne.

6. Traditio, & Sanctorum Patrum consensus testatur id ipsum. 1. Nam in Græcorum Liturgijs iam inde de ævo Ecclesiæ primæuo proclamabat Diaconus: *Sacra Sanctis.* Quo non solum arcebantur Catechumeni, ut Kemnitijs confingit: sed quicumque peccatores: ut sanctus Chrysostomus testatur hom. 16. ad pop. Ant. 2. Iustinus in Apol.

2. *Alimentum hoc apud nos appellatur Eucharistia: quod nullis alij participare licitum est: quam veram esse nostram doctrinam credendi, &c. & ista, ut Christus tradidit, iuenti.* 3. S. Cyprianus l. 3. Epist. 24. arguit eos, qui admittebant ad Eucharistiam nondum absolutos: *Nondum, ait, patientia astra, nondum exomologesi, nondum manibus ab Episcopo, & Clero imposita, Eucharistia illis datur.* Cum scriptum sit, qui edere panem, aut biberit Calicem Domini indigne, reus erit &c. Idem toto libro de lapsis exemplo ostendit, quam sit perniciosum eum peccati conscientiam communicare. 4. Ambrosii. 6. in 9. Luc. cap. 39. *Ubi que mysterij credo servatur: ut prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur: postea alimenta mensa cælestis exuret.* Idem nec vel Imperatorem Theodosium ad communionem admisit: nisi acta prius poenitentia. 5. Chrysostomus cum alibi, tum in Epist. ad Ephes. ista: *Cum tali puritate accede semper. Regem utique non audeas osculari, si os tuum olet graviter: & Regem cælorum impudens oscularis anima tua: itis oleris:* &c. 6. Augustin. tract. 26. in Ioann. Innocentiam ad altare portate. Rationes affert efficaces. *Nulla min. 10m.*

3. l. 4. cap. 18. quas sciens prætereo.

FINIS APPENDICIS
De SS. Communione.

CON-